משנה · אחרונים · תוספות רבי עקיבא איגר · סדר קדשים

תוספות רבי עקיבא איגר
על משנה זבחים

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה זבחים

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-רבי-עקיבא-איגר-על-משנה-זבחים/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 6
משנה ד 6
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 8
משנה ג 8
משנה ה 8
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ו 9
פרק ד 11
משנה ב 11
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ו 12
פרק ה 12
משנה א 12
משנה ג 12
משנה ז 12
משנה ח 13
פרק ו 13
משנה א 13
משנה ג 13
משנה ה 13
פרק ז 13
משנה ה 13
משנה ו 14
פרק ח 14
משנה א 14
משנה ב 15
משנה ה 15
משנה ו 15
משנה ז 16
משנה ט 16
משנה י 16
משנה יא 17
משנה יב 17
פרק ט 18
משנה א 18
משנה ג 18
משנה ה 18
משנה ז 18
פרק י 18
משנה א 18
משנה ב 18
משנה ג 19
משנה ד 20
משנה ה 20
משנה ו 20
פרק יא 20
משנה ב 20
משנה ג 20
משנה ד 20
משנה ז 21
פרק יב 21
משנה א 21
משנה ג 21

משנה ד 22
משנה ה 22
פרק יג 22
משנה א 22
משנה ג 22
משנה ד 23
משנה ז 24
פרק יד 24
משנה א 24
משנה ב 24
משנה ג 25
משנה ד 25
משנה י 25

פרק א

משנה א

[אות א] **במשנה כל הזבחים שנזבחו ש"ל**. ותודה לשם שלמים כשר ומרצה. ושלמים לשם תודה אינו מרצה דכתיב זבח תודת שלמיו תודה אקרי שלמים ולא שלמים אקרי תודה (גמ' דף ד' וז'):

[אות ב] **הרע"ב ד"ה אלא שלא כו'**. **לשם נדר ולשם הבעלים**. דילפינן מקראי דלמצוה בעי לשם נדר ולשם הבעלים כמבואר בסוגיין:

[אות ג] **שם ד"ה חוץ מן הפסח**. **עד שיהו כל עשיותיו**. ולמצוה לא צריך קרא דנפקא מקרא דזאת התורה לעולה כו' דאתקש כולה לשלמים. אע"כ דאתא לעכב. ואף דשינוי בעלים דילפינן מקרא דואמרתם זבח פסח לא שמעינן רק הזביחה מ"מ אמרינן מה שלמים לא חלקת בין שחיטה לשאר עבודות למצוה אף פסח לא תחלוק ביניהם לעיכוב. וכן בחטאת דנפקא שינוי בעלים מוכפר עליו ולא על חבירו דלא שמעינן רק בזריקה מ"מ אמרי' דלא תחלוק. (גמ' דף ז' ע"ב ורש"י דף ח' ע"א):

[אות ד] **תוי"ט ד"ה שנזבחו שלא כו'**. **וה"ה**. ודוקא שינוי קודש אבל שינוי בעלים ליכא אלא בזריקה. או שהשחיטה וקבלה והולכה היה ע"מ לזרוק דמו לשם בעלים אחרים. (גמ' ד' י' ע"א) עיי' במ"ל (רפט"ו מהל' פ"מ):

[אות ה] **שם ד"ה כשרים**. **דייק ליה הרמב"ם**. בפי' המשניות. ותמוה לי על הרע"ב והרמב"ם הא להדיא מבואר בסוגיין (ד"ד) דשינוי קודש ישנו בציבור כביחיד. אלא דשינוי בעלים לא שייך בקרבן ציבור דכולם בעלים. ולשם נכרים לא מפסל דבעינן חבירו דומיא דידיה וכן פי' הרמב"ם (פ' ט"ו מהל' פ"מ) וצע"ג. ועיין במהרש"א ביצה (ד"כ ב' ד"ה בפירש"י) דנקט נמי בפשיטות דבק"צ אין בו דין שלא לשמו. ובמחכ"ת אינו כן:

[אות ו] **בהרע"ב ד"ה אף האשם**. **וכתיב כחטאת כאשם**. בתוס' במסכתין (דנ"ה ע"א ד"ה מה חטאת) תמהו דלר"א גם זבחי שלמי ציבור לפסול שלא לשמה דאתקיש לחטאת דמהאי טעמא אינו נאכל אלא לזכרי כהונה כדלקמן (פ"ה מ"ה) כמ"ש הרע"ב שם. וא"כ ניקוש ג"כ לענין שלא לשמה:

[אות ז] **תוס' חדשים בד"ה וק' הא קיי"ל אין היקש למחצה**. ובתוס' (ד' י' ע"ב ד"ה הרי הוא אומר) הו"מ למילף דאשם פסול שלא לשמו מגז"ש דעון עון כו' אלא היינו ממעטינן מקרא דאותה. וקשה לי כי היכי דאף דאין גז"ש למחצה מ"מ כיון דהגז"ש אצטריך למותרו נדבה ממעטינן לאשם מאותה. א"כ גם מהיקישא דכחטאת כאשם נימא כן דהא ההיקש צריך לסמיכה אלא אין היקש למחצה ונמעט לאשם מאותה:

משנה ב

[אות ח] **במשנה הבכור והמעשר**. דל"ת דדוקא קדשי קדשים וקדשים קלים הוא דאיכא גבוה. אבל קלים וקלים לא קמ"ל. ואע"ג דתנינן לה לקמן (פ"י מ"ב) שלמים קודמים לבכור כו' הכא עיקר התם אגב גררא נסבא. גמרא. ויש לעיין אמאי לא קתני נמי הכא דבכור לשם מעשר פסול ומעשר לשם בכור כשר כההיא (דפ"י מ"ג) דבכור קודם למעשר. ואפשר כיון דנקט בכור ומעשר לשם שלמים דקמ"ל דגם בקלים וקלים שייך גבוה ונמוך ממילא ידעי' דה"נ לענין בכור לשם מעשר וסמך על מתני' דלקמן (סברת רבינו דמקושי' הגמרא משמע דגם זה בכלל גבוה ונמוך):

[אות ט] **תוי"ט ד"ה כשרים**. **ועולים קאמר**. אבל בהיפוך ליכא למימר דפליגי רק בגבוה מהם ולשם נמוך פסולים היינו שאין מרצים ומכשירים כיון דדרשינן בנמוך מהם מתחללים וחילול היינו דפסול לגמרי ואע"ג דדרשי' בגמרא ואין חולין מחללין קדשים וקדשים מחללין קדשים ולא מפסלי שאר קדשים שלא לשמן מ"מ שייך בהם חילול משום פסח וקדשים עכ"ל תוס'. ותמוה לי הא קדשים מחללים קדשים בודאי היינו פסול ממש דהא לעניין שלא עלו לשם חובה גם בלשם חולין הכי הוא כדאמרי' להדיא (דף מ"ו ע"ב) וכ"כ הרע"ב כאן וצע"ג:

משנה ד

[אות י] **בהרע"ב ד"ה אבל**. **והולכת דם עבודה היא**. תמהני הא פריך באמת לה הש"ס בפרקין (ד' ד' ע"א) דמנ"ל למפסל שלא לשמה בהולכה הא ליכא למילף משחיטה וקבלה וזריקה דמה להנך דהויין עבודה שא"א לבטלה. ומשנינן דמדאפיק רחמנא לקבלה בלשון הולכה (דוהקריבו בני אהרן היינו קבלה ומ"מ לישנא דהולכה הוא כדכתיב והקריב את הכל המזבח דמיירי בהולכת אברים לכבש). למימרא דהולכה לא תפקי' מכלל קבלה. עיי"ש:

[אות יא] **ד"ה המהלך**. **ואין הלכה כר"א**. אבל מפירש"י בסוף פרקין מבואר דס"ל דר"א ות"ק לא פליגי ור"א פליג רק על ר"ש אבוה ועיין במ"ל (פי"ג מהלכות פ"מ):

[אות יב] **בתוס' חדשים ד"ה נראה**. **והוא ר"א בן שמוע**. ומדברי רש"י שהבאתי בדבור הקדום מבואר דהיינו ר"א בר"ש:

פרק ב

משנה א

[אות יג] **בהרע"ב ד"ה כל הזבחים. למד על הזר.** יש לעיין דלרבא דאמר בתמורה כ"מ דאמר רחמנא ל"ת א"ע לא מהני למ"ל קראי למפסל העבודה בזר וטמא ששימש ובאונן וכדומה הא כיון דמוזהרים שלא לעבוד ממילא א"ע ל"מ והקרבתם פסולה. ואפשר לומר שנ"מ לענין הולכה בזר דמבואר בס"פ דלעיל דהולכה בזר פסול אף לר"ש ולא מהני התיקון לחזור ולהוליך עיי"ש. אבל שאם נתקבל הדם למזבח בלא הילוך כגון הילוך ברגל יש תקנה לחזור ולהוליך ואם מצד א"ע ל"מ הוי רק כאילו לא עשה יהיה תקנה שיחזור כהן ויוליך אבל באמור מצד שבעצמותו מחלל העבודה אין תקנה בהולכת כהן. ואף דבמתני' דהכא שקבלו ועלה דייקי' מנ"ל. באמת שקבל היינו מקבלה ואילך והולכה בכלל (ועי' לעיל אות יו"ד) גם י"ל כיון דמצינו בחלל אף דמוזהר אם עבד בשוגג עבודתו כשרה כדאיתא בקדושין (דף ס"ו ע"ב) וילפי' לה מקרא. הרי גילה קרא דבאזהרה דעבודה א"ע מהני. ובאמת יש לעיין בסוגיא דתנא דבר"י דיליף זר בק"ו מבע"מ שאוכל כו' ואמאי לא נימא חלל יוכיח שאינו אוכל ומוזהר ואפ"ה אינו מחלל. ובתו' תענית (ד' י"ז ע"ב ד"ה דבר וכו') כתבו על ערל דליכא למילף בק"ו מבע"מ דחלל יוכיח עיי"ש ותמוה לי דא"כ גם על הלימוד זר בק"ו נימא חלל יוכיח וצע"ג:

[אות יד] **שם ד"ה ור"ש מכשיר. קאי אלקיחה דלפניו.** והא דפסול בשארי קדשים צ"ל דאתיא מהקישא דזאת התורה. ולמסקנא דסוגיא דקיי"ל דכהונה לא בעיא אצבע ממילא ניחא דבכולה כתיבי כהונה וא"צ לומר מטעם דמקרא נדרש לפניו עכ"פ הדין קבל בשמאל לרבנן פסול בכל הקדשים ולר"ש גם בחטאת כשר ומזה תמוהים לי דברי תוס' מנחות (ד"ב ע"ב ד"ה זריקה כו') ועוד קשה מקבלה דאשם קבלתו גם בשמאל כו' הא פשיטא דגם באשם ובכל הקדשים קבלתו דוקא בימין. ולר"ש גם בחטאת כשר בשמאל ולאו מעשיה מוכיחים עלה וצע"ג. וה' יאיר עיני:

[אות טו] **תוי"ט ד"ה ואין בו כרת. דחוץ לזמנו פסול.** היינו לאכול מבשר חוץ לזמנו (ולר"ל הך פסול היינו דלא נתכפרו בעלים כמבואר בסוגיא דר"ל סבירא ליה כשמואל דשלא במקומו כמקומו. ומ"מ מפרש פסול לגמרי דמיירי במחשבת פיגול. אבל תמוה לי כיון דהיכא דלא שרי בשר באכילה לא מפגלי אפסול נמי לא מפסל וכדפרכינן בסוגיא על הברייי' בחישב ליתן של מעלה למטה ולמחר כו'. ומה דמשנינן דמידי דהוי מחשבת הינוח ור"י זהו ל"ש הכא דנתן הדם מיד וחושב לאכול מבשרו למחר דליכא מחשבת הינוח וצע"ג:

משנה ב

[אות טז] **במשנה או מקצת אמוריו**. לא ידעתי אמאי לא נקט בלשון או להקטיר כזית אמורים כדנקט כה"ג באכילה או כזית מבשרו:

[אות יז] **במשנה לזרוק דמו למחר**. משמע דוקא בלזרוק או להקטיר או לאכול. אבל במחשב ע"מ לקבל או להוליך למחר לא הוי פיגול ועמ"ש (בפ"ב מ"ז) דחולין וצ"ע:

משנה ג

[אות יח] **במשנה והזורק**. וה"ה במחשב לשפוך שיריים למחר אבל אם מחשב בשעת שפיכת שיריים ע"מ להקטיר אמורים למחר לא הוי פיגול. גמרא (דף י"ג ע"ב):

[אות יט] **במשנה דבר שדרכו לאכול**. אמרי' בסוגיא (דף ל"א) אר"י חישב שיאכלו כלבים למחר פיגול דכתיב ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל. לכן חישב שתאכלו אש למחר ג"כ פיגול דכתיב תאכלהו אש לא נופח. והא דקתני להקטיר דבר שדרכו להקטיר הא דבר שאין דרכו להקטיר לא. וכן במתני' דסוף פרקין שאין אכילה והקטרה מצטרפין מיירי דאפקה בלשון הקטרה. ואי אפקה אכילה בכל ענין חייב. עיי"ש:

[אות כ] **תוי"ט סד"ה חוץ למקומו. גמרא**. תמהני דהא אין זה מסקנת הסוגיא. אלא דמסקינן דמהך קרא דפ' צו ואם האכל יאכל כו' דכתיב פיגול יהיה. זהו חוץ למקומו וכתיב והנפש האוכלת ממנו א' ולא שנים. ואיזה חוץ לזמנו. וגמרי' עון עון מנותר דחייב כרת ומוקמי' ליה בחוץ לזמנו ולא בחוץ למקומו משום דחוץ למקומו דמי לנותר בז"ב. דהיינו דשניהם פסולים בזמן. ופסולים בבמה. שוב ראיתי דבמנחות (ד' י"א ע"ב) פירש"י ג"כ דחוץ למקומו ילפי' מקרא זוטא דפ' קדושים. וכן פירש"י (פסחים דף ט"ז ע"ב). וצ"ע:

משנה ה

[אות כא] **במשנה לאכול כזית בחוץ**. אבל חישב לאכול או להקטיר חצי זית חוץ למקומו. ולהקטיר או לאכול כזית חוץ לזמנו. או שחישב חצי זית במחשבת זמנו ועל חצי זית במחשבת מקום וחזר וחישב על חצי זית אחר במחשבת הזמן הרי זה פיגול. כן מתבאר מסוגיא. וכתבה הרמב"ם (פט"ז מהלכות פסהמ"ק):

[אות כב] **תוי"ט ד"ה וחכמים. צ"ע**. במחכת"ה. זהו קושית תוס' מנחות (ד' י"ב ע"א) על מתני' דהתם דקתני לענין מנחות כמשנה זו. ותירצו דאתא למסתם כוותייהו דכה"ג משני בפ' המפלת עכ"ל:

[אות כג] **במשנה שאין אכילה והקטרה מצטרפין**. הא אכילה ואכילה בכה"ג להאכיל כזית לב' בני אדם מצטרפין והוי פיגול. גמרא:

פרק ג

משנה א

[אות כד] **תוי"ט ד"ה יחזור הכשר. משום דחטאת קריא רחמנא.** תמוה לי הא מנחת קנאות לא מקרי חטאת וכדאיתא להדיא מנחות (דף ד' ע"א) בשלמא מנחת חוטא חטאת קריא רחמנא אלא מנחת קנאות מנ"ל. ומסקי' שם דבין מנחת חוטא ובין מנחת קנאות פסולים משום דכתיב היא. וע' בהרע"ב (ריש מנחות). וצ"ע:

משנה ב

[אות כה] **במשנה יחזיר לכלי קדש.** והא דלא הוי דיחוי דכל שבידו לא הוי דיחוי. גמרא (וע' בתוס' ד' ל"ד ב'):

משנה ד

[אות כו] **במשנה ונותר.** ע' בתוי"ט (לקמן פ"י מ"ז) [ד"ה שלא] כו':

משנה ה

[אות כז] **הרע"ב ד"ה לאכול שליל. לאו גופא דזיבחא הוא.** לפ"ז אף אם פיגל בזבח ואכל מהשליל אינו חייב משום פיגול דלא נתפגל מכח הזבח דלא גופא דזיבחא הוא כמו בחלב המוקדשים וביצי תורים. אולם בסוגיא דייקינן מדלא כייל במתני' גבי חלב המוקדשים וביצי תורים ג"כ שליל ושליא ע"כ מוכח דאם פיגל בזבח חייב על השליל והשליא משום פיגול. וא"כ מוכח דמיקרי גופא דזיבחא. והא דחישב לאכול שליל לא פיגל ע"כ הטעם כמ"ש רש"י דאין דרכו לאכול דרובא דאינשי לא אכלי להו. והוי כמחשב לאכול בדבר שאין דרכו לאכול ומ"מ חייב עליו משום פיגול היכא דפיגל בזבח כיון דאיכא קצת אינשי דאכלי להו. וכ"כ תוס'. וכך פי' הרמב"ם לפי שהם מאוסים על האדם כמו עור ואלל עכ"ל. וכ"כ בחבורו (פי"ד הפ"מ). ודעת הרמב"ם ז"ל דפיגל הזבח לא נתפגל המוראה. וכן בפרים הנשרפים. אינו מפגל ולא מתפגל וגם מבואר שם דבשליל ושליא חייב גם על נותר וטמא ע"ש. וצ"ע:

משנה ו

[אות כח] **תוי"ט ד"ה שחטו. חוץ למקומו כתיב.** אינו ענין לכאן דמה דס"ל לר"י דחשב לזרוק על המזבח את הניתנים למטה למעלה כו' לא פסל היינו דסבר דאף נתנן ממש כה"ג בעלים נתכפרו דשלא במקומו כמקומו דמי וכמו דקיי"ל הכי כמ"ש הרע"ב לעיל בר"פ [ובאמת אפשר דכמו בנתנן את הניתנין למטה למעלה נפסל בשר באכילה ה"נ במחשב ליתן את הניתנין למטה למעלה כו' פסול באכילה לר"י. או אפשר דכיון דעכ"פ

נתכפרו הבעלים ל"א כה"ג מחשבה כמעשה תוס' (לעיל דף כ"ז ע"א)] אולם לגבי את הניתנין בחוץ בפנים דבזה בוודאי אם נתן פסול דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה כו' בזה פרכינן בסוגיא דגם במחשבה לפסול לר"י ועלה משנינן דבעי דוקא מקום משולש. ובזה תמיה במה שכ' התוי"ט וצ"ע בנתנים בפנים ונתנם בחוץ שהוא מקום משולש אמאי כשר. במחכ"ת אין התחלה לקושי' דבזה בלא"ה כשר דאף בנתנן ממש נתכפרו בעלים דשלא במקומו כמקומו דמי. וכ"כ רש"י בהדיא בפרכת הש"ס מניתנין בחוץ ונתנם בפנים קמקשו. וכ"כ תוס' (לעיל ד' כ"ז ע"ב ד"ה לאו כו'). וברור:

[אות כט] **שם בא"ד לא פליג נמי מההיא טעמא**. ושיקריבו טמאים באימורים קאמר ולא בדם כיון דדם נזרק כהלכתו אם הקריבו טמאים האימורים לא פסול זיבחא והא דפסל ר"י להניח אימורים למחר היינו דאי עביד במחשבתו נפסל כולי קרבן בנאכלים ליום ולילה כיון דהוי אימורים בעין כ"כ דלא נתקטרו אימורים לא משתרי בשר באכילה. וכי מטי למחר מפסל הבשר משום נותר. אבל שיקריבו טמאים הוי נטמאו אימורים דמשתרי בשר באכילה והא דקתני במתני' או להוציאן לחוץ ע"כ קאי רק אדם ולא על האימורים דהא אי עביד כמחשבתו לא נמנע הדם מלרצות וגם בשר משתרי באכילה דכיון שהוציא אימורים לחוץ הוי כנטמאו אימורים. תוס'. וק"ל דמאי בכך דאם הניח אימורים למחר מפסל כולי זיבחא הא מ"מ הזריקה מרצה ונתכפרו בעלים וא"כ בחישב להניח אימורים למחר למה יפסל משום מחשבה הא מ"מ יהא הדין שנתכפרו בעלים כמו בהניחם באמת למחר וכמו במחשב ליתן למעלה את הניתנין למטה דכשר כיון דשלא במקומו כבמקומו אף דמ"מ מפסל כולי בשר מלאכלו ואם דבאמת הא דקתני ר"י פוסל היינו לצדדים דהניח אימורים למעלה מפסיל הבשר באכילה ונתכפרו בעלים. עדיין קשה דא"כ גם בחישב ליתן את הניתנין למטה למעלה יהא הדין דפסול מלאכלו וא"כ איך חלקם המתני' דבחשב להניח אימורים למחר פסול ובחשב ליתן את הניתנין למטה למעלה כשר הא בשניהם נתכפרו הבעלים. ופסול באכילה. ואיני יודע טעם לחלק בין מחשבת להניח אימורים למחר למחשב ליתן את הניתנין למטה למעלה כיון דבשניהם אי עביד כמחשבתו נתכפרו בעלים ונפסל כולא זיבחא באכילה. ובתוס' לעיל (כ"ז ע"א ד"ה יצא) העלו בסוף דבריהם כיון דבמעשה שנתן הדמים דלמטה למעלה כפרו בעלים אלא דהבשר אסור אם חישב לעשות כן מותר הבשר דלא עביד ר"י מחשבה כמעשה אלא היכא דבמעשה פסול גמור ולא נתכפרו. אח"ז מצאתי בתוס' מנחות (דף י"ח ע"א ד"ה גזירה) שכתבו באמת דמדינא גם להניח אמורים כשר אלא דגזרינן בין להניחן בין להוציאן אטו להניח או להוציא דמו עיי"ש:

פרק ד

משנה ב

[אות ל] **בהרע"ב ד"ה ואין בו כרת. שאין מפגלין כו'**. בסוגיא דייק ואמאי לא תני יותר רבותא דראשונה במחשבת חוץ לזמנו ואחרים כתקנן ג"כ לא פיגל ומסקינן דכולן כתקנן היינו כתקנת פיגול ואחת שלא כתקנה היינו שלא כתקנו' פיגול אלא במחשבת חוץ למקומו או שלא לשמו. וה"ה בשתיקה כיון דאין מפגלין בחצי המתיר. וצ"ע על הרע"ב דלא פי' כמסקנא:

משנה ג

[אות לא] **תוי"ט ד"ה והלבונה. הקטרה דקמיצה לא מיחייבה שתקדום**. זה תירוץ שני של תוס'. ועוד תירצו שם מקודם דהלבונה נהי דיש לה מתירין דהיינו קמיצת הקמיצה מ"מ כיון דהוא ג"כ מתיר עצמו אינו מחויבים עליו משום פיגול ושאני אמורים דלא מקרי מתיר את הבשר דהא בנטמאו או נאבדו האמורים ג"כ הבשר מותר. והנה הא דהקטרה דקמיצה לא מחייב שתקדום להקטרת לבונה. מפורש במנחות (די"ג ע"ב). ומה די"מ קמיצת קומץ מחייב שתקדום. כ"כ תוס' מסברא בלשון מ"מ קודם קמיצה בודאי נראה שלא להקטירה. ולענ"ד ראיה ברורה לזה מסוגיא דמנחות (די"ז ע"א) הנ"מ היכא דשיריים דקומץ מתיר דידהו. אבל הכא דקומץ לאו מתיר דלבונה וכו'. וקשה הא מפורש במתני' (דרפ"ב דהקומץ) ע"מ להקטיר לבונתה דחייב. אע"כ דזהו החילוק דלענין קמיצה דהקומץ הוא מתיר דידהו ודהלבונה דצריך שיקמוץ תחלה אבל לענין הקטרה דהקומץ לא הוי מתיר דהקטרת לבונה ודו"ק:

[אות לב] **תוס' חדשים ד"ה ול"נ דקמל"ן**. במחכ"ת זו נגד סוגיא ערוכה דמ"ד דר"י הוא דמשני לה אברייתא הכי דאתיא כרבנן דבמנחת נסכים ליכא פיגול. ומ"מ בלוג שמן איכא פיגול לר' דסבר מתנותיו שרו ליה ה"נ דמפגלי ליה ודחינן לה ומסקינן דברייתא ר"מ היא ע"ש מבואר דלמסקנא א"א לאוקמי' כרבנן דלדידהו גם בלוג ליכא פיגול:

משנה ד

[אות לד] **תוי"ט ד"ה פרים. אין בהם משום פיגול**. היינו דאם חישב לאכול או להקטיר הבשר למחר לא נתפגל דאין לבשרה לא אכילת מזבח ולא אכילת אדם אבל אם חישב להקטיר אמורים נתפגל גם הבשר כך איתא בסוגיא (דל"ה). ואולם מדברי הרמב"ם (פי"ח) דחשיב בכלל דברים שאין חייבים משום פיגול מ' שאין לו מתירים. אוכל בשר חטאת הנשרפת מבואר דאף בנתפגלו הפרים אינו חייב על אכילת הבשר וצ"ע:

[אות לג] **במשנה אין חייבין עליו**. אבל מ"מ פסול בק"ו מה שלא לשמה דלא מיפסל בשלמים פוסל בחטאת הפנימיות. פיגול דפוסל בשלמים לכ"ש דפוסל בחטאת הפנימיות גמרא פ"ק (ד' י"ד ע"א):

משנה ו

[אות לה] **במשנה לשם ששה דברים**. דעת תוס' במכילתין שבכל ד' עבודות צריך כוונת וי"ו דברים וכן בשעת הקטרה צריך כוונה חוץ מכוונת הזובח דל"ש בהקטרה. ובדיעבד אם כיון בד' עבודות שלא לשם השם ושלא לשם אישים כו' כשר. דכל הנהו כוונות אינן אלא למצוה ע"ש. אבל הרמב"ם העתיק רק דבשעת זביחה צריך אלו הו' כוונות ע"ש:

[אות לו] **בהרע"ב ד"ה לשם ריח. לאפוקי אם צלאן**. עי' לקמן (פי"ד מ"י) בהרע"ב ובתוי"ט שם:

פרק ה

משנה א

[אות לז] **במשנה בכלי שרת בצפון**. אין למידק מדלא קתני גבי שחיטתן בכלי שרת דמוכח דשחיטה לא בעי כ"ש. די"ל דלא בא להשמיענו דבעי כלי שרת. אלא דאשמעי' דגם הכ"ש בעי להיות בצפון (כמ"ש לקמן במשנה ז') תוס':

[אות לח] **תוי"ט ד"ה שחיטתן בצפון. אבתראי סמיך ע"כ**. וכתבו עוד דבחטאת דכתיב ולקח באצבעו. ובאצבעו ל"ש קבלה וע"כ דהקבלה בכלי ובאצבע היינו דעביד אוזן לכלי ולקחו באצבעו:

[אות לט] **הרע"ב ד"ה שירי הדם. כדכתיב**. בתוס' הקשו דלמ"ל קרא תיפוק ליה דאין מעבירים על המצות דהא פגע תחלה בהך יסוד ע"ש. ואף דיסוד דרומי תדיר צ"ל דאין מעבירין עדיף מתדיר. קרבן נתנאל סוף מגילה:

משנה ג

[אות מ] **שירי הדם היה שופך על יסוד דרומית**. צ"ל דרומי:

משנה ז

[אות מא] **במשנה בכל מקום בעזרה**. ולא קתני וקבול דמן בכלי שרת כדקתני בריש פרקין גבי קדשי קדשים דגם התם לא בעי לאשמעינן דבעי כ"ש אלא דאשמעינן דגם הכ"ש צריך להיות בצפון לאפוקי אם הבהמה בצפון והכלי בדרום והדם מקלח לתוכו. תוס' בריש פרקין:

משנה ח

[אות מב] **תוי"ט ד"ה לשני ימים ולילה אחד. ודבר הלמד בהיקש**. והא דל"א כחזה ושוק דאיל נזיר דכתיב בגופיה. דמסתברא לאקושי לשלמים שנוהגת בכל בהמה כבכור. אבל איל נזיר אינו אלא באיל. א"נ בשוק הימין כתיב (ובתודה ג"כ כתיב ימין) ובאיל נזיר לא כתיב בו ימין. תוס':

[אות מג] **בא"ד דלא ידע מנ"ל**. דל"ל דילפי' מגז"ש העברה העברה מבכור. דהא בכור למד בהיקש מחזה ושוק ואינו חוזר ומלמד בגז"ש. תוס':

פרק ו

משנה א

[אות מד] **הרע"ב ד"ה היו נקמצות. דלא קבע הכתוב**. ומחטאת ואשם ליכא למילף שכן מיני דמים. ובסוגיא מבואר דמ"מ ס"ד דיהיה דוקא בקרן מערבית דרומית כמו ההגשה אלא דילפי' מקרא וקמץ משם היינו ממקום שרגלי הזר עומדות. וא"כ ממילא איכא קרא דאינו טעון צפון. אלא דלזה לא יהיה צריך הקרא ואתיא רק שלא בעיא מערבית דרומית. ואם קמצה בהיכל ג"כ כשר דמצינו כזה בסילוק בזיכים:

משנה ג

[אות מה] **תוי"ט סד"ה וחוזרים לעקב. דרך ימין**. דאל"כ כשיהיה בקרן דרומית מזרחית נמי יחזור על עקבו:

משנה ה

[אות מו] **הרע"ב ד"ה עלה בכבש. תלה היסוד בעולה**. ובפירש"י (דף ס"ד ע"ב) דכתיב בחטאת המחטא אותה. אותה למעלה ואין אחרת למעלה כדדרשינן פ"ק (דף יו"ד):

פרק ז

משנה ה

[אות מח] **תוי"ט בד"ה שחט חולין. בפנים כבחוץ**. ואף דאין דנין שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו כמ"ש התוי"ט בסמוך ד"ה זה הכלל. מ"מ דנין משחיטת חולין בחוץ ונמצא טריפה דהוי שלא בהכשרו ואעפ"כ מטהר מידי נבילה כדס"ל לר"מ במתני' שאח"ז כ"כ רש"י. וקשה לי דמסוגי' (ד"ע ע"א) ור"מ חד למעוטי חולין בפנים כו' ור"י מנבלה גמר לה. משמע לר"י ג"כ דרשי' חד טריפה למעוטי חולין בפנים. והרי לר"י דס"ל דבטריפה אין שחיטתה מטהרתה ממילא ליכא ללמוד דחולין בפנים דמטהר כיון דאינו שוה בפנים

כבחוץ. דהא אין דנין דבר שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו. ודוחק לומר דלר"י באמת דרשי' מטריפה רק לקדשים בפנים. דלישנא דש"ס לא משמע כן. ותוס' כתבו דילפי' חולין בפנים מקדשים בפנים:

משנה ו

[אות מט] **הרע"ב ד"ה אינו דין. בבנין אב מה מצינו**. ומ"מ אין ללמוד מזה דדבר הלמד בק"ו מלמד בבנין אב די"ל דבאמת ר"מ סמיך אדרשה דזאת תורת הבהמה והעוף שהביא התוי"ט בסמוך ד"ה רי"א דיה כנבילה (לעיל ד"נ) ובתוס' שם ג"כ הכי מוכח מכח קושיא אחרת דאיך למד עוף מק"ו דבהמה הא איכא למיפרך מה לבהמה דאינה מטמאה בגדים בבית הבליעה אע"כ דסמך אדרשא הנ"ל ע"ש:

[אות נ] **תוי"ט ד"ה רי"א דיה כנבלה. מטהר טרפתה מטומאתה**. ואפי' מליקת קדשים. דאי לשחיטה בק"ו אתיא לן עכ"ל רש"י. ולפ"ז ישאר לן קושית תוס' שכתבתי לעיל דהא איכא למיפרך מה לבהמה שאינה מטמאה בבית הבליעה. ותירוצם דאהקישא דזאת תורת סמיך ליתא דהא כל כמה דלא ידעינן שחיטת עוף בק"ו י"ל דהיקשא אתיא רק לשחיט' אבל לא למליק':

פרק ח

משנה א

[אות נא] **במשנה ובטריפה**. בענין דא"א לידע איזהו האיסור כגון דאיערוב נקובת הקוץ בדרוסת הזאב. או בולד טריפה ואליבא דר"א (ספ"ו דתמורה) גמרא. ואף דבולד טריפה לעולם לא יהיה תקנה להתירו להדיוט (דלר"א ולד טריפה אף להדיוט אסור ע' בתוי"ט שם) מ"מ מהני תקנת ירעו לפדות ולהאכיל לכלבים כיון דאותו שהוא הקרבן מותר הוא להדיוט אלא כיון דאין מכירים איזה היא אסורים לאכילה כה"ג מותר לפדותו לכלבים. תוס':

[אות נב] **תוי"ט ד"ה כל הזבחים. אי מהתם ה"א הנ"מ לגבוה**. זהו לשון הסוגיא אי מהתם הנ"מ לגבוה אבל להדיוט אימא לא. ומדברי רש"י נראה דדוקא לגבוה חמיר דלא לבטל והוי ידעינן ג"כ הכא דלא לקרבו. אבל מ"מ היה ס"ד דירעו ולשתרי מכח שביטול. ואח"כ כדפרכי' דנמי תנינא (במשנה ט' פ' בתרא דעכו"ם). ומשני דאי מהתם הו"א ה"מ להדיוט אבל לגבוה הו"א דלא לפסדנהו לכולהו. היינו די"ל דכיון דההפסד לגבוה נשתרי ע"י ביטול להדיוט ולומר ירעו. או דס"ד כיון דלא יהיה תקנה נשתרי מיד בביטול משום

פסידא דקדשים. וא"כ מה שהוסיף התוי"ט לבאר דמידי דאיסורו רק משום גבוה מאוס יותר ממידי דאיסורו לאו משום גבוה לחוד. לא ידעתי מי הכריחו לזה:

משנה ב

[אות נג] **תוי"ט ד"ה זה יקרב. מ"מ קרבן אחר שהוא מחויב סמיכה**. אין חילוק זה שייך על משנתינו. אלא דהתו' כתבו לתרץ (קושייתם דלוקמה בערל וטמא) דהכא כיון דיש תקנה ברעיה לא מבטלין מצות סמיכה. אלא דהקשו דבההיא דבפ"ח דפסחים בחמשה שנתערבו עורות פסחיהם ונמצא יבלת באחד מהן דפטורים מפסח שני. אף על פי שיכולין להביא במותר הפסח. דמבטלי מצות סמיכה (ומ"ש מערל וטמא) וצ"ל כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה ולעבור מצות סמיכה. וע"ז הקשו מההיא דשניהם מביאים חטאת אחר (ומנזיר) הרי דמייתי קרבן בלא סמיכה כדי לפטור עצמו מספק חיובא. וע"ז תירצו דאפי' שתקנו שיביא קרבן מספק בלא סמיכה כדי לפטור עצמו מספק מ"מ קרבן אחר כו':

[אות נד] **בא"ד והרמב"ם פ"ו מהפה"מ**. הרמב"ם כ"כ על נתערב מב"מ וקרבן אנשים ובעיני תמוהים לי דברי רבינו איך יכול להקנות לחבירו הא רבי' כתב (פ"ד דמעילה ה"ח) דהמוכר עולה ושלמים לא עשה כלום. והתוי"ט כתב שלמד כן מדברי ר"ש בכריתות. והתם שייך שפיר כן דמקנה לו בהמתו חולין. וצלע"ג:

משנה ה

[אות נה] **במשנה רא"א אם קרב**. אבל לא קרב ראש א' מהן לא יקרבו. ולומר רואה אני את הבעלי מומים כאילו הם עצים, דדוקא בנתערבו אברי חטאת באברי עולה כיון דשניהם מין כשר בזה ס"ל לר"א (במתני' ד') דרואה אני כאילו הן עצים (וע') בסמוך במתני' ח'. (צ"ל וכן בסמוך כו'):

[אות נו] **במשנה יקרבו כל הראשין**. ואף דקודם שקרב הראש א' נדחו כולם מלהקריב והוי נראה ונדחה צ"ל דר"ע ס"ל דאין דיחוי אפי' בשחוטין גמרא (דף ע"ד ע"א):

משנה ו

[אות נז] **הרע"ב ד"ה אם יש בו מראה דם. אמרי' קמא קמא בטל**. היינו דטפות טפות קודם שנתערבו נדחו מלהזות בו. עיין חולין (פ"ו מ"ה) בתוי"ט שם:

[אות נח] **תוי"ט ד"ה נתערב בדם. הדבר ידוע שדמו של פר מרובה**. ואע"ג דתנן (בפ"ה מ"ד דיומא) עירה דם הפר לתוך דם השעיר. א"כ איפכא הו"ל למידק דדם השעיר יבטל לדם הפר דקמא קמא בטל כמ"ש הרע"ב בנתערב דם קדשים לתוך מים דהיכא דמערה

מדבר דנפישא עמוד טפי מחביות לכ"ע ל"א קמא קמא בטל. והכא במערה מן המזרק דנפיש עמודיה. תוס' ועיין (בפ"ה מ"ח דע"ז) בתוי"ט:

משנה ז

[אות נט] **תוי"ט ד"ה ר"א מכשיר. דלא כפירש"י כו' דא"כ לפלוג.** ועלה כתבו תוס' דמ"מ לר"פ דס"ל דהגזירה דלמא יהיה רבה ישאר בקושיא דלפלוג ר"י בהאי. ולענ"ד י"ל דלפי המסקנא דמוקמי' מתני' יו"ד דלקמן בכוס שנתערב בכוסות. גם מתני' דהכא מיירי בזה. וכמ"ש תוי"ט שם. א"כ ליכא קושיא דלפלוג ר"י דבכוסות הוי כמו יבש ביבש דמודה ר"י דמב"מ בטל כמ"ש תוספות (במנחות דף כ"ב ע"ב) וברישא בנתערב בדם בהמה דמיירי בבלול דהא אח"כ רואים כאילו הוא מים והיינו דתנינן במראה דם דזהו רק בבלול מש"ה פליג ר"י ודו"ק:

משנה ט

[אות ס] **תוי"ט ד"ה ואם לא. אבל לר"א לא קשיא. למאי דמסקי'.** אין זה מובן דהא למסקנא מיירי בב' כוסות ויתן למטה היינו שתעלה לתחלת עולה כמ"ש התוי"ט במשנה יו"ד. וא"כ לר"א ג"כ קשה אמאי יתן למטה הא כבר נתכפר והבשר נפסל ואין לו תקנה ותוספות דנקטו בקושייתם על ר"א ודייק מינה לקמן דיש בילה. היינו לאפוקי לפי"מ דמשני דאין בילה ומיירי דהעליונים מרובים ונתן כשיעור תחתונים ועוד ואח"כ יתן למטה היינו דעלו לשפיכת שיריים בזה היה. אבל למה דכתב התוי"ט במ"י דלמסקנא מיירי בכוסות וא"כ מה בכך דאין בילה הא מ"מ כבר נתכפר במה דנתנן מב' כוסות למעלה. גם לא ידעתי אמאי לא נקט התוי"ט כדכתבו תוס' לתרץ דלר"א ליכא קושיא כיון דאית ליה רואים כאילו הוא מים לא הוי כמכופר. אבל לרבנן דלית להו רואים וכו' הרי דלר"א ליכא קושיא כלל:

משנה י

[אות סא] **במשנה רבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת.** אף דבמתני' הקודם אין משנים זה להכשיר זה וס"ל לחכמים דישפכו לאמה מ"מ הכא משנים ועובר משום בל תגרע כיון דאינו פוסלו בידים אלא עומד במקומו שב ואל תעשה שאני. תוס' בסוגיא (ד' פ"א ע"א ד"ה תנאי היא):

[אות סב] **במשנה עובר על בל תוסיף.** וא"ת איזה בל תוסיף יש וליהוי מתנה שניה בשביל שיריים של בכור וי"ל מתנה ראשונה של עולה ניכרת משני צדדי' וזהו בל תוסיף דמתנה של בכור אינו רק מצד א'. תוס' (ד"פ ע"ב ד"ה בל תוסיף מהיכא):

[אות סג] **תי"ט ד"ה הניתנין. בהדיא פי' הר"ב לעיל**. ר"ל דאם היינו מפרשים דיחזור ויתן למטה היינו שתעלה רק לשפיכת שיריים דחטאת היה אפשר לומר דמיירי בבלול וכגון שהעליונים מרובים ונותן למעלה כשיעור התחתונים ועוד:

משנה יא

[אות סה] **תי"ט ד"ה נתן בחוץ. וקצת קשה אמאי פסול**. קשה בלא"ה יקשה כן אריש דקתני ישפכו לאמה ולא פליג עלה ר"א והיינו מטעם דלא פסיקא ליה דאיכא חטאת ואשם כדאיתא בסוגיי' וכ"כ הרע"ב הא כי היכי דס"ל בנתערבו דמים של מטה עם של מעלה דנותן תחלה למעלה לשם מים ה"נ בנתערבו פנימים עם חיצונים אף בחטאת ואשם יתן תחלה בפנים לשם מים דבזה לא מפסלי כיון דאינם מכניסים לכפר:

[אות סד] **הרע"ב סד"ה חכמים מכשירים. והלכה כחכמים**. אמרי' בגמ' (דפ"ב ע"ב) ת"ר פנימי אין לי אלא פנימי (שנכנס דמה לפני ולפנים) היכל מנין ת"ל אל הקדש פנימה. ופרכינן כיון דאפסיל בהיכל לפני ולפנים מאי בעי (וכיון דמהיכל אפסיל ליה לפני ולפנים מאי בעי הלא כבר פסול הוא היה לו לפרש בקרא היכל) אמר רבא כל מידי דיחשיב עליה לפני ולפנים לא מיפסל בהיכל ופירש"י דאשמועי' קרא היכא דחשיב עליה מתחלתו להכניסו לפני ולפנים ותחלת הבאתו להיכל ע"מ פנים היה לא מפסל עד דמטי לפנים ואם החזירו לחוץ כשר. עוד מבואר בסוגייא דלא מיפסל אלא הכניסו דרך פתחים אבל הכניסו דרך גגין ועליות לא:

[אות סו] **תוי"ט סד"ה שהיה ר"ע אומר. כ"מ חטאות**. דהקרא מיירי בחטאת יחיד דרובא נקיבות ואתרבי אפי' חטאת זכר ואפי' חטאת ציבור:

משנה יב

[אות סז] **הרע"ב ד"ה וחכמים פוסלים. דכתיב אשר יובא מדמה**. והא דלא ילפינן בהיפוך יוצא מנכנס לפנים דגם ביוצא יהיה המשואר כיוצא בו. דהובא מדמה ממעט אבל לא יוצא מדמה. גמ':

[אות סח] **שם סד"ה מקום שאין. דאמר קרא אשר יובא מדמה**. דלא נימא דפסול בק"ו מיוצא דלא עשה המשואר כיוצא פסול הבשר. נכנס לפנים דעשה המשואר כנכנס מכ"ש דפסול הבשר. גמרא. וקשה לי הא איכא למיפרך מה ליוצא דהמחשבה פוסלת בחוץ:

פרק ט

משנה א

[אות סט] **במשנה לדברי ר"י אלא הדם והנסכים**. היינו דאם עלה בכלי לר"ג יזרוק אבל אם כבר זרק גם לר"י לא יקנחנו, תוס' (דף פ"ז ד"ה כלי שרת):

משנה ג

[אות ע] **הרע"ב ד"ה מכשיר בבעלי מומין. לכתחלה בעופות**. עיין במ"ש הרע"ב במנחות (פרק ז' מ"ג) ובתוי"ט:

משנה ה

[אות עא] **במשנה בזמן שהן מחוברים יעלו**. בתו' בשבת (ד' ק"ח ע"א ד"ה ואי כו') כתבו וי"ל דבהמה נמי אשכחן שהיה קרב שער שבראשי כבשים כו' דלא קפיד קרא אלא אהפשט עור. וזה תמוה דאיך אפשר דהיה צמר בלא העור. ומצאתי שעמד בזה הרב מהר"י אלפאנדרי בקונטרס מוצל מאש (סי' א'):

משנה ז

[אות עב] **במשנה כך הכבש מקדש**. ומעלים אותו מכבש למזבח דכשאוחזין בידו להעלותם לא מקרי ירדו דאויר מזבח כמזבח דמי:

[אות עג] **במשנה כך הכלים מקדשים**. לענין דלא יהיה לו פדייה. אבל לא ליקרב:

[אות עד] **הרע"ב בד"ה שהיו עושין. ואפי' שירי מנחות אינם נאכלים**. ואף אם נתקן פגימת המזבח בו ביום אין נאכלין דהוי דחוי. תוס' במסכתין (ד' ס"א ע"ב ד"ה לאחר):

פרק י

משנה א

[אות עה] **במשנה קודמין למוספי ר"ח**. ואף להחטאת דמוסף ר"ח כיון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירה קודמת נמי לחטאת אף דמקודש שהשוה הכתוב עולות דמוסף עם החטאת תוס' (ד"צ ע"ב ד"ה תדיר):

משנה ב

[אות עו] **במשנה דם חטאת**. דם חטאת ואיברי עולה. וכן אימורי חטאת ודם עולה איבעיא דלא איפשטה איזה מהן קודם:

[אות עז] **במשנה קודם לדם עולה**. ויצא מהכלל הזה פרי ע"ז קודם לשעירי ע"ז (דכתיב ביה ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט כסדר מקרא וכך סדר עבודותיה ופר ברישא כתיב) וברגל כבשים קודם לשעירים דכמשפט כתיב בהו. גמרא (דף צ' ע"ב):

[אות עח] **במשנה חטאת קודמת לאשם**. דם עולה ודם אשם אבעיא דלא אפשיטא איזה מהן קודם:

[אות עט] **במש' התודה ואיל נזיר**. תודה קודם לאיל נזיר דטעון ד' מיני לחם. ואיל נזיר טעון רק ב' מיני לחם:

[אות פ] **תוי"ט סד"ה מפני שדמה. לא סגי בטעמא**. לפ"ז מוכח דטעמא דמרצה עדיף מטעמא דד' קרנות וא"כ קשה איך כתב התוי"ט מקודם דלא סגי בטעמא דחטאת קודם לאשם מטעם דמרצה משום דאיכא באשם טעמא די"ל קצבה והא כיון דטעמא דמרצה לא מהני לגבי מעלת יש לו קצבה. מכ"ש דטעמא דד' קרנות לא מהני. ואולי י"ל דריצוי דחטאת לגבי עולה עדיף מטעמא דד' קרנות כיון דעולה לא מרצה כלל. אבל טעמא דריצוי דחטאת לגבי אשם דשניהם מרצים אלא דחטאת מרצה יותר על ח"כ לא אלים כ"כ כמו טעמא דד' קרנות:

[אות פא] **תוי"ט סד"ה ועל היסוד. בלמוד בעלמא**. וכעין זה ברש"י ברכות (ד' כ"א ע"א ד"ה שאינו טעון):

משנה ג

[אות פב] **הרע"ב ד"ה ויש בו קדשי קדשים. כ"ש לעולת העוף**. אבל עולת בהמה קודם למעשר. ואם יש לפנינו חטאת עוף ועולת בהמה ומעשר. חטאת עוף קודם לכולם (גמ' ד"צ ע"ב):

[אות פג] **תוי"ט ד"ה דמו ואימוריו. ויראה לי דמתניתין אליבא דר"א**. תמוה לי הא מסקינן בסוגיא דפלוגתא דר"א ורע"ק במעילה היינו רק בלא עיילינהו לגואי קודם הזריקה. וא"כ מתני' דהכא אף כר"א לא אתיא דהא מודה ר"א בעיילינהו לגואי וא"כ אין יוצא פסול באימורים קודם זריקה. והתוי"ט במעילה העתיק מסקנא זו דפלוגתייהו רק באתנהו באבראי אבל באמת כתבו תוס' (ד' כ"ו) דהכי אמרינן בעיילינהו לגואי לכ"ע זריקה מועלת ליוצא להביאו לידי מעילה ופליגי רק באיתנהו לאבראי אי זריקה מועלת ליוצא אבל לכ"ע נפסלו האמורים ביוצא עיי"ש היטיב. וא"כ מתני' דהכא ככ"ע דלא פליגי בדין פסול יוצא רק באם זריקה מועלת ליוצא, ודו"ק:

משנה ד

[אות פד] **במשנה מפני שהיא באה על חטא**. ומנחת נדבה ומנחת סוטה אבעיא דלא אפשיטא אם נדבה קודמת דטעונה שמן ולבונה או דסוטה קודמת דבא לברר עון:

[אות פה] **תוי"ט ד"ה מפני שבאה. כדאיתא בגמ'**. לא ידעתי הא אדרבה משמע בהיפוך דהש"ס רצה למפשט מהכא דדוקא מנחת חוטא דבא על חטא לכפר קודם לנדבה אבל מנחת סוטה לא. ודחי מי קתני מפני שמכפרת מפני שהיא באה על חטא קתני. הרי דלאותה צד דמנחת סוטה קודם למנחת נדבה פירושא דמתני' אינו דמכפרת אלא דבאה על חטא היינו חוטא לכפר וסוטה לברר. וכיון דאבעיא לא אפשיטא לא הו"ל להתוי"ט לכתוב כן בפשיטות:

משנה ה

[אות פו] **במשנה מפני שהוא בא ע"י הכשר**. וא"ת אדרבא חטאת מצורע עדיף דאכשורי ומכפר. וי"ל מכיון דמתן בהונות מדם האשם חשיב ליה מכשיר טפי. א"נ האי כל חטאות שבתורה דקתני לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר אלא בשאר חטאת. תוס'. היינו דמתני' לא מיירי מחטאת מצורע הבאה עם האשם. אבל מ"מ הדין אמת דאשם מצורע קודם לחטאת מצורע כדאיתא במנחות (ד' ה'). ודלא כבה"ז וצאן קדשים וראיתי שכ"כ בספר מראה כהן:

משנה ו

[אות פז] **הרע"ב ד"ה וחכ"א. ונראה דתדיר קודם**. עמ"ש ברפ"ז דנזיר (אות מ"א):

פרק יא

משנה ב

[אות פח] **במשנה שנטמאה**. ומיירי בנשבר הציץ או דאינו על מצחו למאן דאית ליה דלא מרצה אא"כ על מצחו. דאל"כ הא מדאורייתא ראוי לזריקה לכתחילה מכח ריצוי הציץ. תוס':

משנה ג

[אות פט] **הרע"ב ד"ה מן הקרן. של מזבח**. היינו לאחר שהיה על הקרן אבל בראוי לקרן אף דבחטאת מתן א' כיפר מ"מ כ"ז שלא נתן ד' מתנות טעון כיבוס:

משנה ד

[אות צ] **במשנה ואחד העור**. בהרע"ב (פכ"א דשבת מ"ב) מבואר דרק ברכים שייך כיבוס אבל לא ביבשים וא"כ הוי כעץ דעלמא דגורר הדם. וכ"כ הרמב"ם (פ"ח מה' מע"ק ה"ב).

והרע"ב שכתב במתני' שלפניו דראוי לכיבוס למעוטי כלי עץ ה"ה דהו"מ למנקט עורות יבשים. וסוגיא שמפרש למעוטי כלי עץ י"ל דמלתא דפסיקא נקט אף לאחרים דס"ל דגם עור יבש בר כיבוס הוא:

משנה ז

[אות צא] **תוי"ט ד"ה טעונין מריקה. ואפשר לי ליישב דבריהם**. בפשוטו י"ל דנקט מריקה ושטיפה לרבותא דאף דאינו משום הבליעה דכבר יצא ע"י ההגעלה. ובתרומה באמת בעי רק הגעלה ולא מרו"ש מ"מ בקדשים קלים בעינן מרו"ש אבל שבירה בכלי חרס ליכא חידוש דאף בתרומה בעי שבירה דהא אינו יוצא מידי דפיו לעולם ואף ר"ש מודה בזה ופלוגתייהו רק לעניין מרו"ש:

פרק יב

משנה א

[אות צב] **במשנה ואינו חולק**. אפי' כה"ג אונן דראוי לחטוי אעפ"כ אינו חולק כיון דאינו ראוי לאכילה (גמרא):

[אות צד] **תוספות חדשים ד"ה וזה אינו כו' דמדאורייתא ראוי הוא**. במחכ"ת לק"מ דבאמת טבילתן אינה מעכבתו מלחלוק אלא דמחוסר כפורים היינו דעדיין לא הביא כפרתו. ואם הי' הדין דמח"כ אסור מדרבנן עד לערב הי' נכון הלשון לאכול בערב דקודם שהביא כפרתו אינו חולק כדי לאכול לערב כיון דבאמת מדרבנן לא יאכל עד לערב. ולזה כתב התוי"ט דמותר לאכול מיד אחר הטבילה והוי ראוי למתני כדי לאכול אחר הטבילה אלא דלערב נקט משום טבול יום. אבל פשיטא דמתני' מיירי בעדיין לא הביא כפרתו ופשוט (וכן כתבו ג"כ בתוס'):

[אות צג] **תוי"ט ד"ה וכל שאין לו בבשר. כך מצאתי**. נפלאתי דהא סוגיא ערוכה היא בפרקין (דף ק"ג ע"ב) דלר' ישמעאל דיליף דעור קדשי קדשים לכהנים מק"ו דעולה מוקי לה לקרא דאשר הקריב למעט טבול יום ומח"כ ואונן דאינו חולק בעורות. וזה הדרשה דרמז עלה התוי"ט בסמוך (במ"ג) דלר"י איצטריך קרא לענין אחר:

משנה ג

[אות צה] תי"ט ד"ה **עורות קדשים קלים. אלא כל שהוא קדשי קדשים כמוה**. הלשון מגומגם דלא תלוי בקדשי קדשים אלא דרק בחטאת הוי ק"ו כיון דבשרה לכהנים אבל בקדשים קלים דבשרם לבעלים ליכא ק"ו:

[אות צו] בא"ד **דלר' ישמעאל איצטריך קרא לע"א למעט אונן וטב"י ומח"כ**. ובסוגיא אמרינן עלה ותיפוק ליה מלו יהיה ר"י לטעמיה דלו יהיה אתיא לגז"ש דעצמותיו מותרים וקשה לי הא בברייתא קתני נמי ר' אומר כל עצמו לא הוצרכנו אלא לעולה כו' לו יהיה פרט לטב"י כו' ויקשה אשר תקריב למ"ל כדפרכינן לר"י. ולמעט טב"י ואונן הא רבי דריש ליה מלו יהיה וצ"ע:

משנה ד

[אות צז] **תוי"ט ד"ה בעורו. תוס'** (**רפ"ח ד' ע"א**). (דאף לכלבים שרי) ובר"ן (פ"ד דחולין) דר"פ כתב בשם תוס' דכל שהוא נאכל לכהן שרי לזמן עליו את העכו"ם דאתקש לצבי ואיל אלא דלהאכילו לכלבים אסור מואכלת ולא לכלביך עכ"ל וצ"ע:

משנה ה

[אות צח] **הרע"ב ד"ה מטמאין בגדים. כדכתיב והשורף**. דמדכתיב שם ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם באוהל מועד לכפר כו' והשורף אותם כו' מה ת"ל לכפר לימד על כל המתכפרים שהשורפן מטמא בגדים. גמרא (דף פ"ג ע"א):

פרק יג

משנה א

[אות צט] **במשנה כיון שהוציאו פסלו**. תמוה לי הא בפסול דיוצא דאם עלו לא ירדו מקרי מתקבל בפנים וכה"ג חייב בחוץ כדאיתא להדיא בסמוך (במשנה ד') ובאמת בסוגיא (דף ק"ח ע"א) איתא דהשיב כן ראב"ש תחת ריה"ג. אבל מ"מ תמוה לי מה עלה על רבנן להקשות. וגם שם איתא דר' השיב תירוץ אחר תחת ריה"ג ואמרי' עלה שחיטת לילה וקבלה בכלי חול איכא בינייהו דלראב"ש חייב ולרבי פטור הא באמת הכלל הוא דהיכא דאם עלה לא ירד חייב בחוץ ואמאי לרבי פטור בשחיטת לילה וקבלה בכלי חול וצע"ג:

משנה ג

[אות ק] **הרע"ב ד"ה המעלה בחוץ. משום העלאת חוץ**. ונ"מ בהזיד בעכו"ם ושגג בהעלאת חוץ רש"י. ובתוס' הקשו דא"כ מקרי לא שב מידיעתו. ולהרע"ב י"ל דשגג בשתיהן דאינו חייב ב' חטאות:

[אות קא] **שם ד"ה ושחטו פטורים. דכתיב דם יחשב**. בריטב"א (קדושין דף מ"ג) כתב הא דלא ידעינן זה מסברא דבעשותה יחיד שעושה ולא שנים כדדרשי' בשבת (דף צ"ב ע"ב) היינו דלא נימא לרבות הכא מאיש איש. ואני מסתפק אם ב' ששחטו דפטורים היינו דדמי לשאר חייבי חטאות דקי"ל דזה יכול וזה יכול דפטור דבעשותה אבל זה

א"י וזה א"י חייב כסתם מתני' שם (פ"י מ"ה) ה"נ הכא ממעטא מקרא רק זה יכול וזה יכול. דבזה א"י וזה א"י פשיטא דחייב כמו בעלמא. ולהכי כתיב הוא למעט שיהיה דינו שוה כמו בעלמא וב' ששחטו וזא"י וזא"י באמת חייב. ובהעלאה דמרבינן מאיש איש ב' דהעלוהו היינו אפי' בזה יכול וזה יכול. והכי משמע לכאורה מדברי הריטב"א מדמקשה דכבר נפקא מקרא דבעשותה ולא תירץ דאתיא לזה א"י וזה א"י. וצ"ע לדינא:

[אות קב] **שם ד"ה והעלוהו חייבין. אלא לרבות.** דלא נילף לפטור מק"ו משחיטה דחייב להדיוט ופטור בשנים ק"ו במעלה דפטור להדיוט מכ"ש דפטור בשנים:

[אות קג] **תוי"ט ד"ה והעלוהו חייבים. דסבר דאף בהעלאה שנים פטורין.** דס"ל דמההוא דכתיב בהעלאה דרשינן מהוא ולא אונס ושוגג ומוטעה. ומההוא ממעטינן ב' שהעלו. קשה לי כיון דדריש הוא ההוא א"כ תרי ההוא דכתיב בשחיטה דרשינן תרי הוא למעוטי שוגגים וב' ששחטו. ותרי ההוא היינו ולא שלוחו וחד אם אינו ענין לשחוטי חוץ תנהו לכל התורה כולה דאין שליח לד"ע א"כ ע"כ דסבר כב"ש (ספ"ג) דמציעא דחישב לשלוח יד חייב. דאי כב"ה אף אם יסבור דש"כ הבאים כא' מלמדין. מ"מ הא הוו ג"כ מעילה ושליחות יד וטביחה (צ"ל) [צ"ל ול"ל] קרא בשחוטי חוץ למעט שלוחו. ומצטרך לומר לא נחלקו ב"ש וב"ה וס"ל לר"י לדינא דחישב לשלוח יד חייב וזה לא מצינו. עיין היטיב בקדושין (דמ"ג ע"א) וצע"ג:

משנה ד

[אות קד] **הרע"ב ד"ה שהיה פסולן. הואיל ובפנים.** וכיוצא בזה בפ"י מ"ב דחולין:

[אות קה] **תוי"ט ד"ה שהקריב מאחד. והיינו כזית.** ותמהני דהא לפ"מ דנקט התוי"ט במתני' הקודם פלוגתייהו דר"י ור"ש דלר"ש אותו קאי על אבר. ולר"י קאי על קרבן כולו וזהו כאוקימתא דר"ל א"כ לכ"ע בעי עכ"פ אבר שלם ולא בכזית לחודיה. ולפמ"ש התוס' לעיל דהא דממעטי חסר היינו דבשעת הקטרת חוץ כבר חסר מקצתו מן האבר לר"ש. ומן הבהמה לר"י אבל כשהוא שלם בפנינו לכ"ע מחייב אכזית קמא. והא דר"י פוטר בהעלה וחזר והעלה היינו דאינו חייב על העלאה השנית דאז כבר חסר מקצת א"כ ניחא מתני' דהכא ואתיא ככ"ע. אבל לפמ"ש רש"י שם דלר"י בעי שיקריב כל הבהמה בחוץ. וה"נ לר"ש בעי שיקריב כל האבר בחוץ. ומש"ה פירש"י הכא דמתני' ס"ל דאותו דרשינן למעט פחות מכזית קשה דלאוקימתא דר"ל בעי' עכ"פ אבר אחד ובמתני' דהכא מפורש דחייב בכזית. אח"ז מצאתי בעז"ה שעמד בזה המ"ל:

משנה ז

[אות קו] **הרע"ב ד"ה ר"ש אומר. חסורי מחסרא וה"ק**. קשה לי הא מסקנת הסוגיא אינו כן אלא דמאחר דמצינו בברייתא דפליגי במליקה בחוץ והעלאה בחוץ דלר"ש מחייב אמרינן ג"כ במתני' דר"ש קאי אהך בבא ותני כל שחייבים עליו בפנים והעלה בחוץ (דהיינו מלק בפנים) חייבים עליו בחוץ:

פרק יד

משנה א

[אות קז] **תוי"ט ד"ה וכן שעיר המשתלח. ראוי לבוא**. וליכא למעוטי מקרא דהכא וילפינן לה מקרא להקריב קרבן לה'. וכמ"ש התוי"ט בפרק דלעיל מ"ג והא דלא נקט במתני' דהכא מקרא דלה'. דמיניה ממועט בין קודם וידוי בין לאחר וידוי. היינו דבעי לאתויי קרא זה למעט ג"כ פרה. תוס':

משנה ב

[אות קח] **תוי"ט ד"ה שנאמר לפני. ושעיר משתלח נמי**. שהרי זה הביאו כשנראה לבא ומשיצא כו' (כ"כ ברש"י):

[אות קט] **שם במשנה לבוא לאחר זמן**. התוס' ישנים יומא (דף מ"ד ע"ב) הקשו דלר"י דס"ל דבע"ח נדחים אמאי באו"ב ראוי לבוא לאח"ז נימא הואיל ונדחה ידחה עיי"ש מה שתירצו:

[אות קי] **בהרע"ב סד"ה ומחוסר זמן. לר' שמעון צריכא**. כך היא הגירסא בפנינו ודברי תוס' שכתבו בד"ה משום דפסולה כו' בכל דוכתי משמע דפסול הגוף חמיר מפסולא דאתי מעלמא כדאמרי' בפ"ק כו' והא דמשמע הכא איפכא לאו משום דפסול הגוף קיל. אלא ה"ק דמום עובר ותורים הפסול תלוי בגופה ואם היה מום עובר מיד היה ראוי אבל או"ב אין הפסול תלוי בגופה שיועיל לו שום תיקון דכולא יומא לא חזי. עכ"ל. מזה מוכח דהי' להם הגירסא אבל או"ב דפסולה מעלמא אימא מודה להו ר"ש לרבנן דאילו לגרסתינו הנ"ל גם כאן מחשבים פסול הגוף דחמיר דמש"ה הי' ס"ד דדוקא בזה דחמיר מש"ה אינו ראוי כלל בפנים ופטור:

[אות קיא] **תוי"ט ד"ה וחכ"א. שאין לוקין עליו**. קשה לי הא הלאו אתי ללקות באם שחט בחוץ מה שעתה ראוי לבוא לפנים והתרו בו למלקות ואם לקה פטור מכרת. ואם לא התרו חייב כרת וכמו כל חייבי כריתות שיש בהם לאו כמו אחותו וכדומה. והאזהרה לא אתיא לכרת דהא קי"ל כרת לא בעי אזהרה כדאיתא (רפ"ג דמכות) אלא דאזהרה למלקות

דהתרו בו וצ"ע. ולשון חכמים כל שאין בו כרת כו' אינו בדוקא דהא הקדיש בשעת היתר במות ושחטו בשעת איסור במות אין בו כרת והוא בל"ת כדלקמן (בפרקין מ"ט):

משנה ג

[אות קיב] **הרע"ב ד"ה אין חייבין. אינו חייב מיתה.** אלא באזהרה. והרמב"ם (פ"ט מהלכות ביאת מקדש) השמיט מחוסר בגדים (דבכלל זר הוא כ"מ בשם מהרי"ק) והוסיף בעל מום. אף דבעל מום שעבד אינו חייב מיתה מ"מ נ"מ דלא הוי באזהרה אלא בעבודה תמה. ובמ"ל (פ"ב מהלכו' תמידים ומוספים הלכה יו"ד) כתב דמ"מ איסורא איכא. וכתב המ"ל דמסוגיא דזבחים (ד' י"ח) משמע דשתויי יין דמי למחוסר בגדים ואינו חייב אלא בעבודה תמה:

משנה ד

[אות קיג] **הרע"ב ד"ה משהוקם. ואסור לישראל להיות שלוחם.** עיין במנחות (ד' ק"ט ע"ב תוס' ד"ה והעלה) וצלע"ג:

משנה י

[אות קיד] **במשנה וכיהון ובגדי שרת.** גם יושב כשר בבמת יחיד כדאיתא (ברפ"ב דמסכתין) דילפינן לה מדכתיב לעמוד לפני ה' לשרתו. לפני ה' ולא לפני במה. ולענין אונן מסתפק בש"ס שם ובתו' שם כתב הא דלא חשיב במתני' דהכא אונן דלמא תנא ושייר. דשייר נמי יושב עכ"ל:

[אות קטו] **תוי"ט סד"ה והטמא. בגמרא שבידינו.** בברכת הזבח כתב דכונת הרמב"ם. לסוגיא (דפ"ב דט"ז ע"א) דפרכינן שם מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה עיי"ש. וראי' זו כתב ג"כ בתוס' במסכתין (דף כ"ח ע"ב ד"ה מסתברא וכו'):